

Rekommendationer – Parasitorsakade diarréer i kattbesättningar

Syftet med denna artikel är att stödja och hjälpa kattuppfödare som vill driva sin verksamhet på ett säkert sätt. Dessutom hoppas vi kunna underlätta rådgivningen för den enskilda veterinären. Fokus ligger på *Tritrichomonas foetus* och *Giardia intestinalis*.

Gruppen som sammanställt och reviderat dessa rekommendationer:

Helene Alm, leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar

Marita Asp Tauni, leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar och intern medicin

Helena Back, leg veterinär, VMD i virologi

Ulrika Forshell, leg veterinär

Lotta Gunnarsson, leg veterinär, VMD i parasitologi

Jenny Hedman, leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar

Anja Kanold, leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar

Jeanett Lemmeke, djurvårdare, kattuppfödare

Anki Lindahl, djursjuksköterska, kattuppfödare

Anna Lundén, leg veterinär, docent i parasitologi

Ulrika Olsson, grundare av Pawpeds utbildningssite för kattuppfödare, kattuppfödare

Eva Osterman Lind, leg veterinär, VMD i parasitologi

Anna Selin, leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar

Linda Toresson, leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar, chefsveterinär

INLEDNING

Katter är solitärer, dvs. ensamlevande individer vilka under naturliga förhållanden endast träffas för parning eller revirstrider. Katter är följaktligen sämre anpassade för flockliv, i motsats till exempelvis hundar. Vid flockliv utmanas både kattens sociala gränser (stress) och immunförsvar, även om tamkatter fungerar bättre i grupp än vilda katter gör. För katter som hålls tillsammans inomhus kan stress till viss del begränsas av att hålla nere antalet djur och

inrätta dem i mindre grupper. Även utevistelse kan minska på stressen, men för många katter i avel finns inte denna möjlighet.

Man vet sedan länge att stress påverkar immunförsvaret negativt hos alla djurslag. Vid stress utsöndras bland annat stresshormonet kortisol, som är antiinflammatoriskt, vilket betyder att kattens eget försvar sänks.

Exempel på orsaker till stress hos en katt är revirrelaterade konflikter, som uppstår när många katter vistas på en begränsad yta. Ett annat exempel är omplaceringsstress, som uppstår när ungar flyttar från uppfödare till sin nya ägare eller när en ny individ introduceras till en befintlig grupp. Katter har ett mycket diskret signalsystem och visar inte sina känslor på samma utåtriktade vis som hundar. En stressad katt kan vara så lågmäld i sitt kroppspråk att dess situation inte uppmärksammas av ägaren.

SVA STATENS
VETERINÄRMEDICINSKA
ANSTALT

Sektionen för parasitologi

besök. Ulls väg 2B **post.** 751 89 Uppsala

telefon. 018 67 40 00 **fax.** 018 30 91 62

e-post. sva@sva.se **webb.** www.sva.se

I miljöer där många djur visats på en relativt sett liten yta byggs även smitta upp i den fysiska miljön. Friska djur som har genomgått infektioner tidigare i livet kan bli bärare av vissa smittämnen och sedan utskilja dessa ibland i samband med stress, ibland mer kontinuerligt, trots att de själva är friska. En del smittämnen överlever i miljön, och vartefter tiden går ökar smittrycket, trots normal städning av ytor.

I praktiken betyder detta att kattbesättningar (mer än tre vuxna djur och/eller avelsverksamhet) optimalt bör hållas i mindre grupper utan inbördes kontakt. Det finns ett kandidatarbete som har sammanställt den forskning som gjorts inom området, ”Grupphållning av och dess påverkan på den domesticerade katten (*Felis silvestris catus*)” av Josefine Lundvall vid Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU. Motiveringarna till mindre grupper är flera: Man har bättre uppsikt över sina djur, det är lättare att hålla rent när inte alla vistas på alla ytor, om smitta bryter ut i en grupp så sprids den inte automatiskt till alla andra, minskad stress hos individerna med mera.

SMITTSKYDD

De vanligaste smittovägarna till kattuppfödningar är:

- Naturlig parning
- Kattlådor och inventarier
- Via en ny individ som kommer in i besättningen utan föregående karantän/provtagning
- Utställning
- Introduktion av smitta via människor

NATURLIG PARNING

Vid parning är det oftast honan som får vara hos hanen för parning, gärna flera gånger. Djuren delar kattlåda och kommer åt att putsa varandra om tycke uppstår. Både parning och putsning är potentiella smittovägar, liksom kattlådan och mat-/vattenskålar.

Om man övervakar parningen minskar riskerna för smitta. Katterna får bara träffas korta stunder och ges helst inga längre tillfällen att putsa varandra eller dela låda/skålar. Detta förfarande skyddar både hane och hona. Optimalt hålls en nyparad katt skild från övriga katter i hushållet minst tre veckor innan de sammanförs. Detta för att upptäcka en eventuell smitta innan den hinner sprida sig till hela gruppen. Likaså bör avelshanan hållas separat, så att han inte riskerar att sprida eventuell smitta till uppfödarens andra katter.

SMITTA VIA AVFÖRING

Många smittor överförs genom direkt kontakt men också via avföringen. Smittor i avföring överförs mellan katter som delar låda, eftersom de kan få smittämne i pälsen som de sedan tvättar bort eller via kattsand som sprids med tassar eller ägarens fötter. Genom att putsa varandras päls kan katter smitta varandra, och katthonor kan smitta sina

ungar både via kattlådan eller om hon tvättar sig själv och sedan slickar ungarna.

Genom att begränsa antalet katter som delar på samma kattlåda, och gärna dela in katterna i mindre grupper utan inbördes kontakt, kan man minimera antalet individer som smittas. Ser man att en katt har lös avföring ska denna omedelbart isoleras och lådan saneras innan andra katter får använda den.

SMITTA VIA INVENTARIER

Som inventarier räknas här allt från husets möbler till katternas klöstråd, bäddar, kattlådor mm. Ofta är dessa ting svåra att göra ordentligt rena, och vissa smittämnen kan överleva i textilier. En del encelliga organismer har förmågan att bilda motståndskraftiga höljen, vilka inte påverkas av rengöringsmedel, och ägg av t.ex. spolmask är också okänsliga för dessa. Ångtvätt kan dock fungera vid sanering av inventarier.

INTRODUKTION AV NY INDIVID

När en ny individ med okänd hälsostatus ska introduceras till en befintlig grupp med känd hälsostatus (friska) dyker en uppenbar risk upp. En till synes frisk, veterinärbesiktigad kattunge är ingen garanti för att den inte bär på något smittsamt – man kan tänka sig att den är nyinfekterad och därför ännu inte visar symptom, eller att den har en lågradig kronisk infektion som inte visar sig kliniskt förrän den påverkas av omplaceringsstressen. Gruppens rekommendation är att en karantänperiod om minst tre veckor ska gälla för alla nyintroduktioner, oavsett om det gäller inhemska eller importerade katter.

Karantän

Följande råd hjälper dig optimera din karantän:

- Använd gärna någon annans hem (utan katter) som karantän
- Inrättas karantän i hemmet ska inte fysisk kontakt vara möjlig med andra katter
- Ytorna ska vara lättstädade och rengöras noga efter varje katt
- Rengöring av karantänen ska innefatta skurning med panelborste och rengöringsmedel, med efterföljande upptorkning. När ytorna är helt torra desinficeras de, om möjligt, med sprit eller Virkon
- Tvätta textilier i 60°C. Glöm inte fallar, bäddar, kuddar, mjukisdjur, mattor, sofföverdrag med mera som katten kommit i kontakt med.
- Engångsföremål ska användas så långt det är möjligt – kartonger till bädd/skydd, klösbräddor av engångstyp
- Ta alltid hand om karantänskatten sist, utan att sedan återvända till de andra katterna.
- Kan man inte undvika att återvända till andra katter, ska särskild utrustning finnas i karantänen som tas på när karantänskatten hanteras och sedan tas av när man lämnar – skor och en heltäckande ”städrock”.
- Tvätta alltid händerna noggrant med tvål och vatten när

du lämnar karantänen, och torka händerna på pappershandduk, ej textilhandduk, samt avsluta med handsprit.

Under karantänsperioden ser man lämpligen över kattens vaccinationsstatus och observerar den noga för att upptäcka tidiga symtom på sjukdom. Slöhet, diarré och synlig blinkhinna är exempel på sådana symtom. Man kan även passa på att skicka in prov för olika infektionsämnen, t.ex. träckprov för kontroll av endoparasiter, *Giardia intestinalis* (*Giardia*) eller *Tritrichomonas foetus* (*Tritrichomonas*) samt eventuellt avmaska. Naturligtvis ska katten vara vaccinerad och ha negativa provsvar innan man för samman den med övriga katter.

När en ny katt ska introduceras till sin ”grupp”, kan man sätta ihop den med en individ i taget under ett par veckor. Skulle någon katt insjukna, kan man misstänka att den nya katten bär på smitta utan att själv vara sjuk. Om gruppställning med få individer i varje grupp inte är möjlig, kan det ändå vara idé att begränsa antalet nya kontakter under ett inledningskede.

UTSTÄLLNING

Under en utställning utsätts katten för både stress och fysisk hantering av minst två externa personer (veterinär och domare). Den kommer också i kontakt med ytor där andra katter vistats, den kanske även blir klappad av någon som inte tvättat händerna innan, eller av sin ägare som klappat andra katter och därefter hanterat den egna. Det finns luftburen smitta i omlopp och burar står i nära anslutning till varandra.

”Vippan” används vanligen utan att rengöras mellan katter. Denna kan utgöra en risk när katterna biter i den och därigenom lämnar kvar smittämne till nästa katt som har den i munnen.

Det kan vara svårt att påverka rutinerna på en utställning som enskild utställare, men man kan vara medveten om riskerna och försöka aktivt minska dem för den egna katten. Optimalt hålls en nyutställd katt skild från övriga katter i hushållet under minst en vecka (gärna längre) innan de sammanförs. Detta för att upptäcka eventuell sjukdom innan den hinner sprida sig till hela gruppen.

RÅD FÖR ATT MINSKA RISKEN ATT TA MED SMITTA HEM:

- Låt inte andra klappa din katt – sätt en skylt på buren
- Hantera inte andras katter, om du måste göra det ska man allra minst tvätta händerna noga innan man hanterat sitt eget djur igen
- Ha med en egen vippa, som bara kommer i kontakt med din egen katt

HUR MÄNNISKOR KAN ÖVERFÖRA SMITTA MELLAN DJUR

Människa kan fungera som överförare av smittämnen. Dessa ämnen gör inte en människa sjuk, men genom att man t ex rengör kattlådan efter en sjuk katt och sedan hanterat en frisk katt utan att tvätta händerna kan smitta

föras över till det friska djuret. Man kan även ha med sig smutsig kattsand på sina skor/strumpor, kläder etc.

Ska du som kattägare besöka ett katteri och har för avsikt att hantera katterna där, ska du tvätta händerna både före och efter besöket samt gärna byta kläder. Kattungar är speciellt känsliga på grund av sitt omogna immunförsvar och ska endast undantagsvis hanteras av utomstående som har egna katter. Naturligtvis rekommenderas även det motsatta, att uppfödare inte för med sig smitta till katter utanför den egna uppfödningen.

DE TRE VIKTIGASTE PUNKTERNA FÖR ATT SKYDDA KATTER FRÅN SMITTA:

1. Inrätta karantän
2. Begränsa totalantalet katter i katteriet och inrätta mindre grupper av katter utan inbördes kontakt
3. Ha många kattlådor. Enligt Jordbruksverkets djurskyddsbestämmelser ska det finnas minst en kattlåda per två katter. Städa dem dagligen

TRITRICHOMONAS FOETUS OCH GIARDIA INTESTINALIS

Urdjuren/protozoerna/encelliga tarmparasiterna *Tritrichomonas* och *Giardia* är smittsamma parasitära sjukdomar som smittar via avföring. Båda parasiterna är relativt vanligt förekommande och drabbar företrädesvis yngre raskatter i uppfödningssmiljö eller nylevererade kattungar, vilket har visats i ett flertal studier från hela världen.

Infektion kan förlöpa utan symtom, dvs. katten är till synes frisk men utskiljer parasiter med avföringen. Ofta ses dock illaluktande, lös avföring av varierande utseende, ofta i skov. Hos vissa katter ses även kräkningar och avmagring medan andra läcker avföring.

GIARDIA

Giardia infekterar tunntarmen, vars huvudsakliga uppgift är att ta upp näring ur den smälta födan. Vid infektion kan en minskad tillväxt hos kattungar eller avmagring hos vuxna djur ses. Diarrén kan se ut på olika sätt och går ofta i skov. Vissa katter kan även kräkas.

Det är inte ovanligt att man hittar *Giardia* hos vuxna, friska djur utan att det yttrar sig som ett kliniskt problem. Ungefär 30 % av friska kattungar bär på *Giardia* utan att visa några symtom. Det första tecknet på en infektion med *Giardia* i ett katteri kan vara att köpare slår larm om att deras kattunge har utvecklat diarré inom ett par veckor från leverans och sedan testats positivt för *Giardia*. Smittan har då sannolikt skett redan i katteriet och omplaceringsstressen kan ha sänkt dess immunförsvar till en så låg nivå att en tidigare symtomfri infektion blossar upp med kraft. Undantag finns förstås, t ex om kattungen flyttar till ett flerkattshushåll som är infekterat.

Organismen *Giardia* förekommer i två former, antingen kan den vara rörlig (trofozoit) eller orörlig och inkapslad (cysta). Trofozoiterna finns i tarmen och de omvandlas till cystor under passagen ut med avföringen. Det är cystorna

som påvisas vid träckprovsundersökning. Cystorna kan direkt infektera en ny individ och de kan överleva i de flesta miljöer utan att påverkas. Cystorna kan ligga "vilande" i ett hem och deras antal byggas på över tid.

Provtagning för *Giardia*

Cystor av *Giardia* påvisas i träckprov, vid SVA används en immunofluorescens-teknik (IF). Mängden träck som används är liten och man kan därför inte analysera flera katter i ett samlingsprov. Däremot kan man anta att om en unge i en kull är positiv, så är även syskonen och modern positiva. Samma kan antas för en grupp katter med närkontakt och som delar låda. Därför bör alla kontakt-djur (hela gruppen) behandlas vid samma tillfälle, även de utan symtom.

Behandling mot *Giardia*

Det är gruppens mening, att ingen behandling av *Giardia* bör företas utan att katterimiljön saneras samtidigt. Behandling ska ske i samråd med en veterinär. Skulle behandling mot *Giardia* misslyckas kan det bero på att miljöätgårderna inte varit tillräckliga eller att kattantalet är för högt.

I första hand rekommenderas fenbendazolbehandling 50 mg/kg kroppsvikt en gång dagligen i tre till fem dagar. Alternativt kan man behandla med humanläkemedel innehållande metronidazol, 25 mg/kg kroppsvikt två gånger dagligen i fem till sju dagar. På sista behandlingsdagen är det en fördel om den behandlade gruppen kan flyttas till en noggrant rengjord miljö, helst efter föregående schamponering av pälsen. Rekommendationen av fenbendazol som förstahandsval grundar sig på kortare behandlingstid och färre biverkningar än med andrahandsvalet metronidazol. Framförallt gäller detta för unga katter. I litteraturen finns flera behandlingsförslag och doseringar. Drabbat katteri bör vända sig till sin veterinär för bedömning och val av behandling.

Sanering mot *Giardia*

För att sanera mot *Giardia* ska man företa en mekanisk rengöring, där man skurar ytorna och inventarierna med såpa och låter dem torka upp fullständigt innan de behandlade djuren åter ges tillträde. Sprit och andra desinfektionsmedel har ingen eller begränsad effekt mot cystor av *Giardia*. Tvätt med ånga är verksamt mot cystorna, men ska föregås av en mekanisk tvätt.

Det optimala sättet att logistiskt genomföra en sanering i ett katteri kan se ut så här: Har man många katter i flera grupper väljer man ett rum som saneras först, utan katter i. När kattgrupp ett är på sista behandlingsdagen flyttas de till det rengjorda rummet, helst efter föregående schamponering. Därefter saneras rummet som de varit i, och nästa grupp flyttas dit på sin sista behandlingsdag.

Inventarier som är svårrengjorda kan t ex ställas undan

på ett torrt ställe, där katterna inte kommer åt dem. Syftet är att låta cystorna torka ut, vilket är avdödande. Man kan ställa ut möbler utomhus i minusgrader, men det är okänt exakt hur många dygn cystorna överlever i varierande minusgrader. Har man en bastu hemma kan man "basta" sakerna i 60–70°C, men även för denna behandling saknas exakta tider för hur länge textilier/möbler måste utsättas. Fällar och bäddar tvättas i minst 60°C innan de återförs till sanerade rum.

TRITRICHOMONAS FOETUS

Infektion av *Tritrichomonas* äger rum i grovtarmen, vars huvudsakliga uppgift är att ta upp vätska ur den smälta födan. Näringsupptaget, som sker i tunntarmen, påverkas alltså inte och därför ser man heller ingen eftersatt tillväxt hos kattungar eller avmagring hos vuxna djur. Tvärtom förefaller ofta de äldre katterna helt sunda utöver den komocke-liknande diarrén, som gärna har slemmiga stråk. Diarrén går i skov och luktar mycket illa och vissa individer läcker diarré från en kraftigt inflammerad ändtarm. En del kattungar kan bli rejält sjuka och dö av uttorkning, medan andra håller sig friska så länge de är hos sina mammor, men blir sjuka när de flyttar.

Det är inte ovanligt att *Tritrichomonas* påvisas hos vuxna, friska djur utan att det yttrar sig som ett kliniskt problem. Som beskrivits för *Giardia* kan det första tecknet på en infektion med *Tritrichomonas* i ett katteri vara att köpare slår larm om att deras kattunge har utvecklat diarré inom ett par veckor från leverans, alternativt att en ny individ i besättning utvecklat diarré. Smittan med *Tritrichomonas* har då sannolikt följt med kattungen från katteriet (se stycket "*Giardia*").

Tritrichomonas överlever inte länge utanför kattens kropp och därför byggs inte smitta upp i miljön på samma sätt som för *Giardia*, se tabell. Organismen överlever upp till en vecka i blöt avföring vid rumstemperatur. Den smittar väldigt effektivt via avföring och man kan anta att katter som delar låda med en eller flera infekterade individer också är/blir infekterade.

Överlevnad av *T. foetus*

Vatten	30–60 minuter
Urin	> 3 timmar
Torr kattmat	30 minuter
Burkmat	2–3 timmar
Torr kattsand	0 minuter
Filterpapper	15 minuter

Tabell: Överlevnad av *Tritrichomonas* utanför kattens kropp. (Rosypal et al. 2012)

Provtagning för *Tritrichomonas*

Tritrichomonas påvisas i träckprover genom PCR (polymerase chain reaction), som detekterar arvsmassa från *Tritrichomonas*. Mängden träck som används är liten och man kan därför inte analysera flera katter i ett samlingsprov. Vid provtagning ska man sträva efter att i möjligaste mån undvika kattsand i provmaterialet.

Organismerna lever nära tarmslemhinnan, och en del av den retning de utövar ger en kraftig slemproduktion. Man har kunnat visa att de slemmiga delarna av avföringen med större säkerhet innehåller parasiter, och djurägare rekommenderas att beakta detta vid provtagning. De säkraste proverna tas direkt från tarmen av en veterinär. Denna procedur får endast utföras av en utbildad person.

Analysmetoden är mycket känslig. Det krävs förstås att det finns parasiter i provet, har man en låggradig infektion med få organismer i avföringen kan dessa missas och man får ett falskt negativt svar. Därför brukar man säga, att det enda pålitliga svaret för *Tritrichomonas* är om organismerna finns i avföringen och att man inte kan "friskriva" en misstänkt individ eller besättning baserat på ett negativt provresultat. Föreligger en stark misstanke om *Tritrichomonas* bör flera prov tas. Det förekommer att upp till tre prov måste analyseras innan man får ett positivt svar.

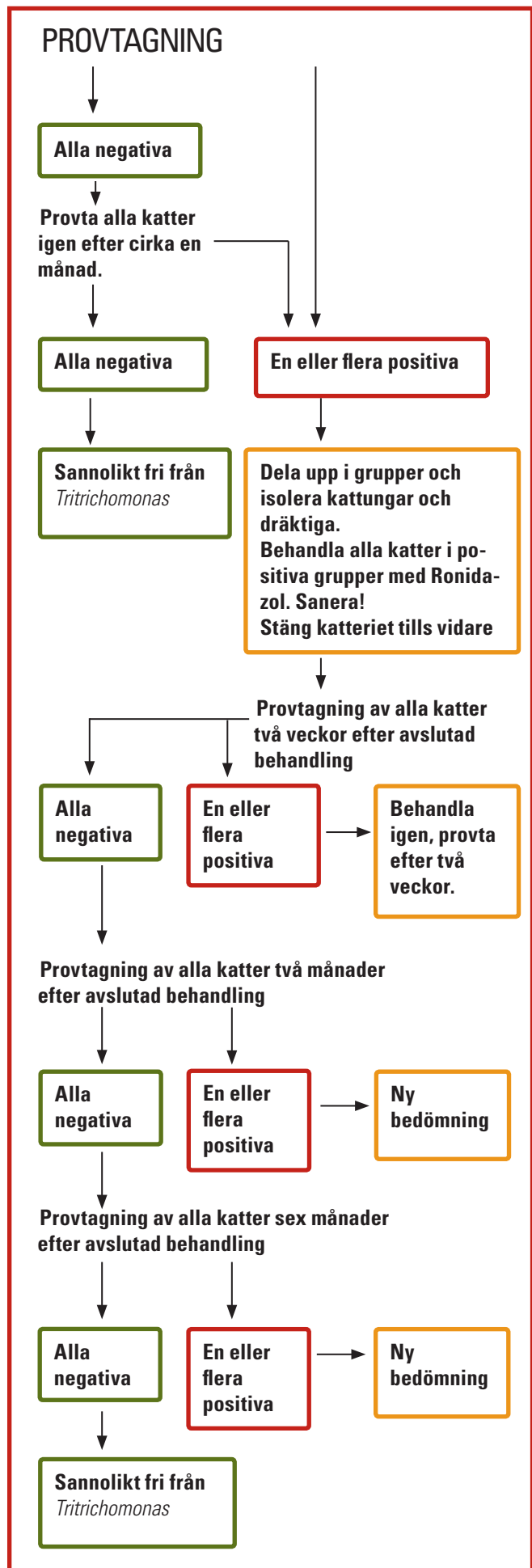
Behandling mot *Tritrichomonas*

Det finns inget etablerat protokoll för hur en större kattbesättning ska behandlas, utan varje fall bör granskas noggrant i samråd mellan djurägare och behandlande veterinär.

Det finns idag endast en substans, ronidazol, som är effektiv mot *Tritrichomonas*. Ronidazol är inte godkänt för att användas på katt men kan köpas på licens (licens söks för varje katt) genom behandlande veterinär. Ronidazol ges i form av kapslar i dosen 30 mg/kg kroppsvikt en gång per dag i 14 dagar. Oftast måste alla katter i en grupp behandlas. Substansen är giftig, cancerframkallande och kan orsaka fosterskador, av vilka skäl den inte heller får användas till livsmedelsproducerande djur. Den kan också ge neurologiska biverkningar. Ronidazol får inte ges till katter yngre än tolv veckor eller till dräktiga/digivande katter.

Man kan inte utesluta att de biverkningar som drabbar behandlade katter även skulle kunna drabba djurägare som hanterar läkemedlet. Observera att det även gäller det ronidazol som utsöndras av katten via urin och avföring. Använd engångshandskar och munskydd och skura kattlådorna noggrant. Dessvärre förekommer det att *Tritrichomonas* finns kvar hos vissa individer efter behandling. Detta kan bero på flera orsaker, till exempel för låg dos (växande katt), utebliven effekt av läkemedlet eller återsmitta. Om man har behandlat två omgångar utan att eliminera parasiten är det inte någon idé att behandla fler gånger eller att gå upp i dos.

Symtomen kan ofta lindras av fiberrik diet och behandling med Pro-kolin. Fenbendazol och

Figur: Förslag på provtagning och åtgärder för att bedöma ett katteri som sannolikt fritt från *Tritrichomonas*.

metronidazol m fl substanser avdödar inte *Tritrichomonas* men har förmågan att trycka ner infektionen under den tid katten behandlas.

Behandla eller inte behandla?

Det förefaller som att infekterade katter som genomgår infektionen på egen hand utan behandling, kan självlåka på allt från tre månader till tre år. Troligen förblir de dock bärare av organismen, med potential att smitta andra. Därför ska dessa katter inte lånas ut, paras, sättas på pensionat, säljas eller på annat vis avyttras utan att ”mottagaren” noggrant informeras om kattens bärarstatus.

Kattungar kan smittas av modern under digivningstiden. Eftersom ronidazol inte får ges före tolv veckors ålder måste en dialog föras med behandlande veterinär om de alternativ som finns.

Observera att **djurskyddslagen alltid måste följas**, även vid sanering mot *Giardia*, *Tritrichomonas*. Du hittar all information på www.jordbruksverket.se. Se t ex Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hund och katt; SJVFS 2008:5, och broschyren Djurskyddsbestämmelser katt.

Sanering mot *Tritrichomonas*

Eftersom *Tritrichomonas* är känslig för syre och torka, anses idag inga speciella åtgärder utöver normal ytrengring behöva vidtas i kattens närmiljö. Man ska dock rengöra kattlådorna noga dagligen och gärna sprita dem samt ytor där katterna vistas. Textilier tvättas i 60°C.

RÅD FÖR ATT MINSKA/SLIPPA SMITTSAMMA SJUKDOMAR I SITT KATTERI:

1. Var noggrann vid all introduktion av nya katter i hushållet.
2. Inrätta en karantän där alla nykomlingar stannar minst tre veckor innan de får träffa andra katter i hushållet. Detta gäller även katter som varit på parning och helst även utställning.
3. Testa för *Giardia*, *Tritrichomonas* och andra smittämnen under vistelsetiden i karantänen.
4. Begränsa det totala antalet katter.
5. Håll katterna i små grupper (en till tre individer). Åldersindela grupperna.
6. Sälj/köp aldrig en katt med diarré eller tecken på annan smittsam sjukdom.
7. Avla aldrig på katter med okänd hälsostatus.
8. Inrätta övervakad parning i osäkra lägen för att minska samvarotiden mellan katter (minska smittorisken) där de putsar varandra, delar kattlåda, matskål etc.
9. Isolera dräktiga kattor före nedkomsten, överväg fodervärd utan andra katter.
10. Ha som rutin att låta nyblivna mödrar och kattungar ha skilda lådor. Kattan har sin låda på en högre nivå, där ungarna inte kan nå den, medan ungarnas får stå på golvet men anpassas så att honan inte kan komma in i den.
11. Iaktta god hygien.

RÅD FÖR ATT BLI AV MED EN SMITTSAM SJUKDOM I SITT KATTERI

1. Isolera katter med tecken på sjukdom, eventuellt tillsammans.
2. Dela in katterna i mindre grupper (en till tre individer) utan inbördes kontakt.
3. Provta för misstänkta smittämnen tillsammans med din veterinär för att kunna sätta in korrekt behandling direkt.
4. Isolera dräktiga katter.
5. Tvätta händerna mellan kattgrupperna.
6. Ta alltid hand om de friskaste djuren först, och de sjukaste sist. Återvänd inte till de friska då, eftersom du riskerar att smitta dessa.
7. Sälj aldrig en katt med diarré eller andra tecken på sjukdom.
8. Informera alltid potentiella kattköpare om du har en smittsam sjukdom i ditt katteri, det blir annars både dyrt och sorgligt för köparna.
9. Avla aldrig på katter med okänd eller tveksam hälsostatus, lägg ner aveln tills katteriet är sannolikt fritt från smitta.
10. Ställ inte ut sjuka katter.